

Зміст

1. Фондовий ринок: світ і Україна	2
2. Управління активами інституційних інвесторів та адміністрування пенсійних фондів	5
2.1. Кількість КУА, АНПФ, ІСІ, НПФ та СК з активами в управлінні	5
2.2. Вартість активів в управлінні, ВЧА ІСІ та чистий притік капіталу у відкритих ІСІ	6

1. Фондовий ринок: світ і Україна

У 3-му кварталі 2022 року, як і раніше протягом року, фондові ринки світу продовжували потерпати від значної інфляції та глобального порушення ланцюжків постачання, посилені після початку повномасштабної військової агресії росії в Україні. На початку осені індекси споживчих цін у Європі та США сягали своїх історичних максимумів.

Усі **розвинені ринки** зазнали втрат як у липні-вересні, так і в цілому у 2022 році станом на 30 вересня та на річному проміжку.

Американський індекс широкого ринку акцій S&P 500 та промисловий DJIA опустилися на 5.3-6.7% за квартал, а за 9 місяців із початку 2022 року їхнє падіння було ледь не найбільшим серед розвинених ринків – на 21-25% (хоча за останні 12 місяців – «тільки» 15-17%).

Провідні ринки ЄС мали несуттєво кращі результати на кінець вересня: у *Франції* ключовий

індекс понизився на 2.7% за 3-й квартал, майже 20% із початку 2022 року та 12% – за останній рік. У *ФРН* блакитні фішки просіли на 5.2% за квартал, майже на 24% за 9 місяців 2022 року та на 21% за останній рік.

Британський ключовий індекс у липні-вересні втратив 3.8%, із початку року – 6.9%, а за останні 12 місяців – тільки 2.7%.

Японські блакитні фішки у липні-вересні втратили 1.7%, а з початку 2022 року та за останні 12 місяців – майже 10% та 12% відповідно. Таким чином, попри негативний результат, японський ринок був лідером у 3-му кварталі та другим найуспішнішим серед розвинених ринків у цьому році станом на кінець вересня.

Найбільше ж у 2022-му наразі впала вартість акцій провідних компаній у *Польщі*¹: -39.2% за 9 місяців -40.4% за останній рік у вересні (у т. ч. -18.8% - за 3-й квартал).

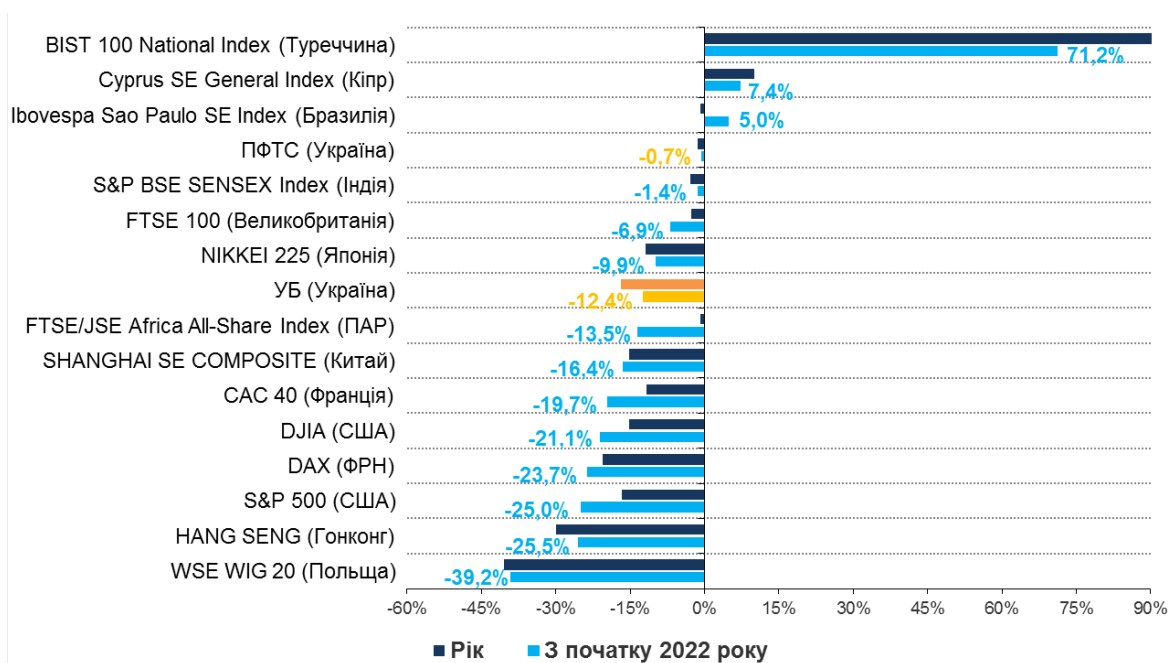

Рис. 1. Динаміка фондових індексів світу у вересні 2022 року*

* За даними бірж та агентства Bloomberg. Ренкінгування на графіку – за квартальним показником.

Ринки, що розвиваються, у липні-вересні, як і за всі 9 місяців 2022 року, загалом показали значно позитивнішу динаміку, ніж розвинені: близько половини з них зросли за ці періоди й середня їхня доходність також була додатною – +3.5% та +3.8%

відповідно. Річні результати також засвідчили зростання: понад +12% у середньому. А проте, такі показники було досягнуто практично лише за рахунок *турецького* ринку, що продемонстрував двознаковий приріст тільки за 3-й квартал (+32.2%), а за останній

¹ Індекс-провайдери FTSE Group, STOXX відносять польський ринок до розвинених.

рік додав понад 126%.

Кіпрські та індійські акції у 3-му кварталі додали понад 8%, але з початку 2022 року останні просіли на 1.4%, а за рік – втратили майже 3%.

У *Kumai* ключовий індекс акцій у липні-вересні впав на 11.0%, за 9 місяців 2022 року його втрати досягли понад 16%, а рік тому він коштував на понад 15% більше. Гонконзький ринок акцій був серед аутсайдерів із падінням на 21.2% тільки за 3-й квартал, що посилює провал із початку року до понад -25%, а за останній рік – майже до -30%.

Український фондовий ринок, практично зупинений національним регулятором НКЦПФР із 24 лютого 2022 року через повномасштабну війну, розпочату атакою і вторгненням РФ в Україну в цей день, залишався у цьому режимі до 8 серпня. Відкриті інститути спільного інвестування було зобов'язано цілком відновити роботу із 22 серпня.

Із відкриттям ринку, основні індекси українських акцій просіли, відображаючи наслідки кількох місяців великої війни з їхнім руйнівним впливом на економіку України, що втратила майже 30,8% вартості у річному вимірі у 3-му кварталі 2022 року, за даними оперативної оцінки Державного комітету статистики (для порівняння, у 3-му кварталі 2021 року реальний ВВП збільшився у річному вимірі на 2.4%). Позитивним зрушенням було те, що у цьому кварталі реальний ВВП збільшився порівняно з попереднім кварталом на 9,0% (з урахуванням сезонного фактору)².

Попри війну в Україні, обидва вітчизняні індекси просіли значно менше, ніж більшість розвинених ринків із початку січня до кінця вересня, а також ніж майже половина ключових ринків, що розвиваються. Так, *індекс українських акцій УБ* за 9 місяців 2022 року (переважно після 8 серпня) впав на 12.4%, а за рік – майже на 17%. *Індекс ПФТС*, розрахунок якого не здійснюється щоденно, втратив 0.7% та 1.3% відповідно.

При цьому, набір акцій, що входять до індексу УБ упродовж 9 місяців 2022 року не змінювався, але розширився на кінець 2021-го – на одну аграрну компанію. Так, на 30.09.22 він включав усього 7 акцій (також 3 енергетичних підприємства, два – машинобудівних та один банк, що входили до індексу раніше). Склад індексу ПФТС за останній рік не змінився: 7 акцій, у тому числі 5 – із індексу УБ

(енергетика, машинобудування, банк), а також ще одна машинобудівна та телекомунікаційна компанії.

В умовах повномасштабної війни, Національний банк України зафіксував офіційний курс гривні до долара США і лише один раз за період із 24 лютого до кінця вересня – 21 липня – понизив його задля наближення до реальних ринкових курсів і усунення дисбалансів на валютному ринку. Врешті, за 9 місяців 2022 року гривня офіційно втратила відносно долара 25.4%, а відносно євро – 13.0%.

Разом із цим, зростання споживчої інфляції, що розпочалося ще у 4-му кварталі 2021 року, із вторгненням росії в Україну 24 лютого значно прискорилося: вже за 1-й квартал 2022 року інфляція становила 7.55% (13.73% у річному вимірі), у 2-му – 9.17% (21.45% у річному вимірі), а на кінець вересня сягнула 24.63% за рік, за даними Держстату.

Попри це, НБУ зберігав свою облікову ставку на рівні 10% тривалий час – аж до 3-го червня. Проте, задля стримання інфляції та стимулювання підвищення ставок за державними цінними паперами з метою залучення приватних інвесторів у них, на початку літа він підвищив її до 25% і залишав на цьому рівні до кінця 3-го кварталу³.

Така монетарна політика дозволила НБУ значно менше використовувати міжнародні резерви, починаючи з кінця 2-го кварталу 2022 року, і у 3-му вони, також завдяки підтримці міжнародних партнерів України, зросли більш ніж на 1.1 млрд дол. США (в еквіваленті), або на 5.0%. Однак за 9 місяців із початку року вони зменшилися із піку 30.9 млрд дол. США на 22.7%, що значною мірою було зумовлено підтримкою курсу гривні та фінансової стабільності в надзвичайно турбулентних умовах. На кінець вересня резерви становили 23.9 млрд дол. США, хоча за цей місяць вони скоротилися на 5.9% через чистий продаж валюти НБУ на міжбанківському ринку⁴. Таким чином, на 30.09.22 міжнародні резерви забезпечували 3.7 місяця майбутнього імпорту, що є достатнім для виконання зобов'язань України та поточних операцій уряду й НБУ.

Міністерство фінансів України із запровадженням воєнного стану наприкінці лютого продовжувало проводити щотижневі аукціони з розміщення внутрішніх державних облігацій, більшість із яких отримали статус військових. Проте, збереження ставок на попередньому рівні, зокрема

² <https://ukrstat.gov.ua>

³ <https://bank.gov.ua/ua/monetary/stages/archive-rish>

⁴ <https://bank.gov.ua/ua/news/all/mijnarodni-rezervi-stanovili-239-mlrd-dol-ssha-za-pidsumkami-veresnya>

близько 11% річних у гривні за однорічні папери, тривалий час не сприяло залученню інвесторів в умовах повномасштабної війни й різкого зростання інфляції. У середині липня ставки за річними ОВДП було підвищено до 14% річних.

На тлі суттєвого відтоку капіталу з ОВДП із боку нерезидентів, певний попит на ці інструменти з боку внутрішніх інвесторів, зокрема банків і громадян, зберігався. Усього за 3-й квартал 2022 року через первинний продаж ОВДП уряду вдалося залучити всього 45.5 млрд грн, у т. ч. 23.8 – за гривневими облігаціями, а також 478 млн дол. США і 185 млн євро – за валютними (для порівняння, минулого року за цей період – 50.2 млрд грн в еквіваленті, із них 40.6 млрд – за гривневими облігаціями, а за валютними – на 347 млн дол. США та 8 млн євро).

ОВДП, як і у попередні роки, були основним інвестиційним інструментом на внутрішньому ринку капіталу, зокрема й для інституційних інвесторів.

Водночас, перелік і кількість корпоративних цінних паперів, допущених до торгів на фондових біржах України у 2022 році порівняно суттєво розширювався. Це відбувалося значною мірою за рахунок позалістингових акцій іноземних емітентів та єврооблігацій місцевих компаній і нерезидентів із

основним бізнесом в Україні, а також – суверенних облігацій інших держав.

Кількісно, з точки зору випусків цінних паперів, допущених до торгів, **біржові ринки капіталу в Україні за 9 місяців 2022 року збільшилися на понад 30%**. Зведений біржовий реєстр («лістинг») усіх діючих бірж у січні-вересні розширився на 10.9%, а за останній рік – на 9.1%, і становив 39% від загального біржового списку цінних паперів та деривативів (рік тому – 38.1%). Річне зростання, зокрема, лістингу відбулося за рахунок **державних облігацій**, причому у 2022-му й за останні 12 місяців це – єврооблігації України (ОЗДП), які й раніше були присутні на біржах, але перебували поза лістингом. На кінець вересня усі вони були у складі біржових реєстрів, а кількість їхніх випусків досягла 14. Частка ж ОВДП у лістингу станом на 30.09.2022 дещо скоротилася – до 87.7%, із 94.6% рік тому.

Частка ж лістингових акцій (всього один випуск на кінець вересня 2022) звузилася з 1.1% до 0.5%. А проте загальна кількість випусків акцій, допущених до торгів на біржах, зросла до 141, що становило понад 27% усього зведеного біржового списку всіх бірж станом на 30.09.2022.

Дані НКЦПФР про обсяг торгів на біржах (регульованих ринках) за 9 місяців 2022 року відсутні.

Таблиця 1. Динаміка біржових ринків капіталу України у січні-вересні 2022 року та за рік

Показник / Дата	30.09.2021 (3 кв. 2021)	31.12.2021 (4 кв. 2021)	30.09.2022 (3 кв. 2022)	Зміна з початку 2022 року	Зміна за рік у 3 кв. 2022
Кількість цінних паперів (ЦП) у списках фондових бірж, у т. ч.*:	488	400	521	30,3%	6,8%
Кількість ЦП у реєстрах (лістингу) фондових бірж, у т. ч.:	186	183	203	10,9%	9,1%
ОВДП	176	181	178	-1,7%	1,1%
муниципальних облігацій	0	0	3	x	x
корпоративні облігації	7	2	6	200,0%	-14,3%
акцій**	2	1	1	0,0%	-50,0%
акцій КІФ	1	0	1	x	0,0%
інвестиційних сертифікатів	0	0	0	x	x
Обсяг торгів на фондових біржах (загальний), млн грн, у т. ч.:	113 301,9	134 516,0	н.д.	н.д.	н.д.

Джерела: дані щодо цінних паперів у списках фондових бірж та щодо обсягів торгів - НКЦПФР, фондові біржі; розрахунки - УАІБ.

* Загалом у списках ФБ України станом на 30.09.2022 року, включаючи «лістинг», перебувало 192 випусків державних облігацій, 12 - муниципальних облігацій, 135 - корпоративних облігацій (у т.ч. 26 єврооблігацій), 141 випусків акцій (у т.ч. 49 - іноземних), 7 - акцій КІФ, 21 - інвестиційних сертифікатів ПФ, 5 - іноземних суверенних облігацій і 8 - деривативів. ** 3 урахуванням депозитарних розписок MHP S.A.

2. Управління активами інституційних інвесторів та адміністрування пенсійних фондів

2.1. Кількість КУА, АНПФ, ІСІ, НПФ та СК з активами в управлінні

Незважаючи на повномасштабну війну, розпочату росією в Україні наприкінці лютого 2022 року, і запроваджені через неї обмеження роботи ринку впродовж майже півроку, до початку серпня, за цей період галузь управління активами інституційних інвесторів та адміністрування пенсійних фондів в Україні продовжувала переважно зростати.

Кількість діючих **компаній з управління активами** на кінець вересня зменшилася на 5 порівняно з початком року – до **308** (рис. 2).

Кількість **адміністраторів недержавних пенсійних фондів (АНПФ)** за 9 місяців 2022 року не змінилася: 19. Серед них, як і раніше, було 6 компаній, які здійснювали винятково діяльність із адміністрування НПФ, решта – поєднували її з управлінням активами.

А проте, у січні-вересні 2022 року було **зареєстровано 58 нових ІСІ**, у т. ч. 4 – за 3-й квартал (для порівняння, рік тому – 54 тільки за цей квартал). Із них 56 були венчурними, у т.ч. 54 – корпоративними фондами, тобто одразу після реєстрації були визнані такими, що відбулися (досягли нормативу мінімального обсягу активів).

Загальна кількість **сформованих ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів («визнаних»)**, зростала 5-й рік поспіль і на кінець вересня становила **1757** (+46 фондів із початку 2022 року, або +2.7%). Із них 1639 (понад 93%) були венчурними ІСІ. Загалом, у 3-му кварталі нормативу досягли 5 ІСІ (усі - венчурні), у т. ч. 4 КІФ, а за 9 місяців 2022 року – 61 ІСІ (60 – венчурні), у т. ч. 55 КІФ.

Кількість **недержавних пенсійних фондів (НПФ) в управлінні КУА** станом на 30.09.2022, як і рік тому, за даними поданої звітності, дорівнювала **55** (без урахування корпоративного фонду НБУ), у тому числі 46 відкритих, три корпоративних і шість професійних. Активами НПФ управляли 33 КУА.

В **адмініструванні** 18-ти АНПФ-членів УАІБ у вересні цього року, як і попереднього, перебувало **57 НПФ**: 47 відкритих, 4 корпоративних та 6 професійних.

Кількість **страхових компаній (СК), що передали свої активи в управління КУА**, з початку 2022 року зменшилася на одну і на кінець вересня одна КУА надавала такі послуги вже тільки **одній** СК.

Рис. 2. Динаміка кількості КУА, АНПФ та ІСІ, НПФ і СК з активами в управлінні КУА у 3 кв. 2021-22 рр.

2.2. Вартість активів в управлінні, ВЧА ІСІ та чистий притік капіталу у відкритих ІСІ

Сукупні загальні активи усіх інституційних інвесторів в управлінні КУА у січні-вересні 2022 року продовжували зростати – +0.9% за цей період. Річний приріст на кінець вересня 2022-го уповільнився більш ніж утричі порівняно з вереснем 2021-го – до +7.1%. Станом на 30.09.2022 ці активи, за даними звітів КУА, сягнули **543 634 млн грн.**

Сукупні загальні активи діючих ІСІ, що перебували в управлінні КУА та досягли нормативів (сформованих, «визнаних» ІСІ), на кінець вересня 2022 року дорівнювали **545 163 млн грн**, за даними звітів фондів (рис. 3). За січень-вересень вони зросли на 4.8%, а за останні 12 місяців станом на 30.09.2022 – на 9.9% (після 25.8% рік тому).

Зростання вартості активів сформованих ІСІ у 2022 році на кінець вересня забезпечили венчурні фонди (у тому числі за рахунок збільшення їхньої кількості): вони додали 6.3% за 9 місяців року та 11.7% за останній рік. Станом на 30.09.2022 загальні активи венчурних ІСІ становили **526 636 млн грн.**

Активи інших секторів закритих фондів, а також інтервальних та відкритих ІСІ, за останні 9 та

12 місяців станом на 30.09.2022 зменшилися. Зокрема, активи відкритих фондів скоротилися на 4.3% з початку року і на 2.1% за рік (після +61% та +77% відповідно рік тому). Це відбулося цілком за рахунок падіння на ринках і, відповідно, негативної переоцінки портфелів фондів, у той час як рух капіталу на цих проміжках часу був позитивним. Станом на 30.09.2022 сектор мав дещо більше за **176 млн грн** активів.

Активи НПФ в управлінні КУА у січні-вересні 2022 року додали 5.6%, а за останні 12 місяців – 8.7% (після +11.6% у вересні 2021 року). Станом на 30.09.2022 вони досягли **2 303 млн грн.**

НПФ в адмініструванні членів УАІБ на кінець вересня мали **2 306 млн грн** активів (+5.1% із початку 2022 року та +8.7% за останні 12 місяців).

Активи СК в управлінні КУА за 9 місяців 2022 року скоротилися майже на 30%, а за останній рік у вересні – на 28%, в умовах зменшення кількості СК, що передали свої активи в управління КУА із двох до однієї протягом цього року. Станом на 30.09.2022 ці активи дорівнювали **135 млн грн.**

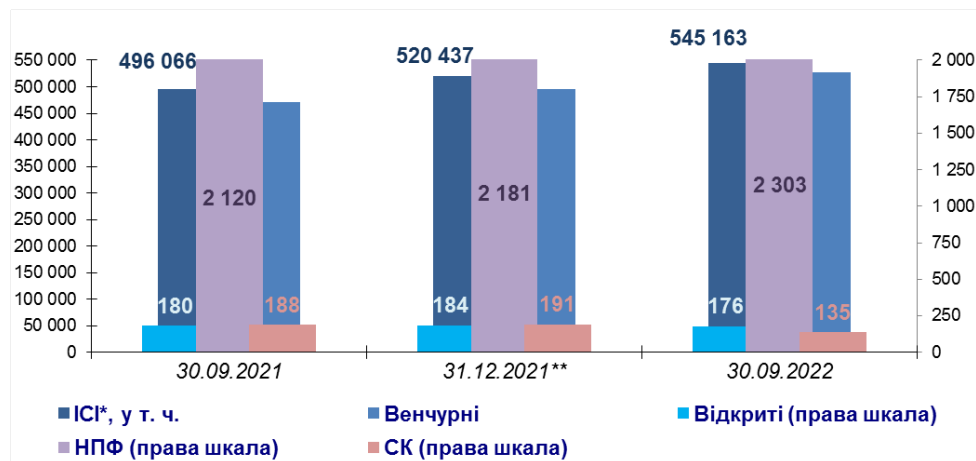

Рис. 3. Динаміка вартості активів в управлінні у 3-му кв. 2021-22 рр., млн грн

Вартість чистих активів (ВЧА) усіх сформованих ІСІ на кінець вересня 2022 року сягнула **418 312 млн грн.** У січні-вересні вона зросла на 7.0%, а за останній рік – на 12.1% (після +20.5% на кінець вересня 2021).

Як і для загальних активів сформованих ІСІ, зростання їхньої сукупної ВЧА було визначено ростом у секторі венчурних фондів, зокрема завдяки збільшенню їхньої кількості (+5.8% звітів порівняно з 4-м кварталом 2021 року та +9.5% – із 3-м кварталом рік тому). ВЧА венчурних ІСІ з початку 2022 року

зросла на 9.2%, а за останні 12 місяців – на 14.6% і на кінець вересня становила 400 375 млн грн, або 96% сукупних чистих активів ІСІ.

Відкриті ІСІ, серед яких кількість діючих фондів залишалася незмінною впродовж року (16), втратили 2.5% ВЧА за перші 9 місяців та 1.6% за останній рік у вересні. Станом на 30.09.2022 чисті активи сектору становили майже 176 млн грн. Зменшення чистих активів сектору було зумовлено негативною переоцінкою портфелів на тлі падіння на

ринках, яка тільки частково була скомпенсована чистим притоком капіталу до фондів у цей час.

Рух капіталу у відкритих ІСІ було знову дозволено регулятором із 22 серпня 2022 року, і за 3-й квартал він був майже відсутній (проти +5.8 млн грн рік тому). А проте, за всі 9 місяців із початку року, завдяки притоку у 1-му кварталі (до 24 лютого), він сукупно становив 2.2 млн грн (рис. 4).

Чистий притік до сектору за останні 12 місяців у вересні 2022-го також залишався позитивним – 2.4 млн грн (проти 60.7 млн грн рік тому).

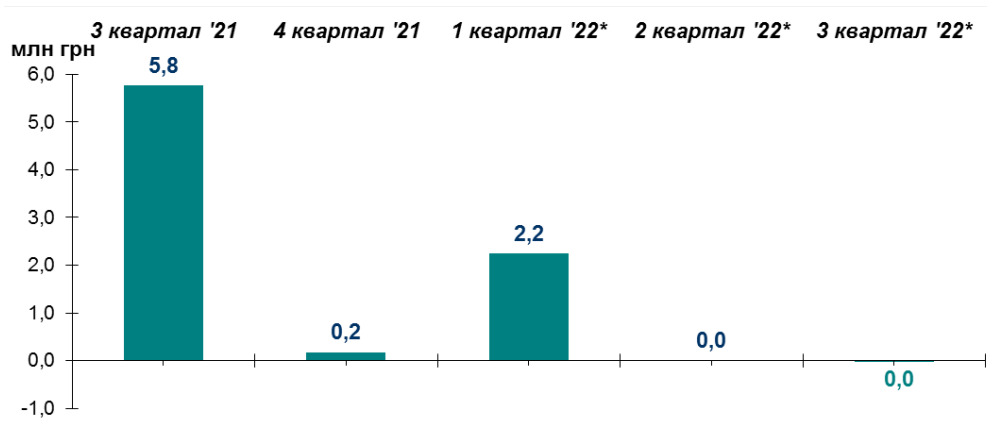

Рис. 4. Чистий притік/відтік капіталу відкритих ІСІ у 3-му кв. 2021-22 рр.

Детальніше про результати діяльності з управління активами ІСІ, НПФ та СК, а також адміністрування НПФ дивіться в окремих оглядах УАІБ, що будуть опубліковані на сайті: <https://www.uaib.com.ua/analituaib/publ-ici-quart>

Додаткова інформація про ІСІ на сайті УАІБ:

- [Ринок у цифрах](#)
- [Компанії та фонди](#)